

Gabriel Scott på Hasla

Hagemannen og skribenten Harald Thaulow bodde på Hasla i årene etter krigen. Der hadde han og fru, Pus Thaulow, overtatt et gammelt småbruk og påbegynt arbeidet med å rehabilitere dette. Samtidig utviklet han hagen og urtedyrkingen sin slik at den, gjennom artikler og bøker, ble landskjent.

I boka "Tilbake til Naturen. En Sørlands-pastorale" fra 1947 følger han sin eget samvirke med jorda på Hasla gjennom ett av de første årene. Måned for måned følger vi ham. I september, etter at turister og sommergjester har forlatt Fevik, får han besøk. Fra "Maagereiret" til Hasla er det en putrete sjektetur på en time eller to, og gjesten kan vel neppe være andre enn Gabriel Scott?

"En venn, en meget kjær venn, vil ennu komme sjøveien. Jeg kaller ham Jan van Gent etter navnet på hans motorbåt. Hav-sulen heter så i det sydlige Norge hvor han er oppvokst, og når jeg tenker på ham som den store dikteren han er, må jeg kalle ham Jan van Gent, oceanenes fugl som skuer over vide horisonter, båret på mektige vinger.

God dag, sier han, men så får han øye på en strand-jol, en sløyke som vi kaller den, og som brer ut svære frøkroner på meterhøye

Menighetsbladet Fjæreposten i Grimstad har i hvert nummer en Scottspalte, redigert av Jarle V. Eriksen. Han har vært så vennlig å sende et par stykker over til Treskoposten i tilfelle vi kunne bruke det. Og det kan vi! I dette nummeret av Treskoposten tar vi med ett av stykkene, nemlig et møte mellom den kjente hagemannen Harald Thaulow og Gabriel Scott:

stilker. For et praktkeksemplar av en *Angelica littoralis*, mumler han og blir stående betatt og tankefull. Ved grunden vokser et ugress, jeg har ikke rukket å luke opp. Det er en akertistel i full høstblomstring. Kan De tenke Dem noe så vakkert som en *Cirsium arvense*?

Jeg viser ham mine bed, men Jan van Gent interesserer seg bare for norske, ville vekster. Han har sagt det før, han ser på meg med sitt forskende, lyseblå blikk og vil jeg skal forstå at han har passert alle stadier av dyrkede stauder. Nu er han i parnasset, omgitt av det eneste som kan kalles edelt, de skapninger som naturen selv har frembrakt.

Ved hans lysende side forstår jeg at jeg vandrer i mørket. Jeg viser ham en rose, den vakreste jeg har, men han ser bare menneskers kluss med opprinnelsen og finner skjønnheten uttrykt i nyperosens rene enkelhet. Jeg peker på stenstaudene hvorav flere er viltvoksende, norske arter. Han kjenner dem igjen blant hagehybridene. Ser jeg det på samme måten? Han er for klok til å spørre. Slike erkjennelser må en komme til selv, uten påvirkning. Og jeg uttaler ingen innrømmelser. Men når Jan van Gent setter motoren i gang og styrer ut mel-

lom skjærene, har jeg fornemmelsen av å ha gløttet inn i den virkelige verden."

Thaulow satte Scott og hans tanker høyt, noe vi også finner igjen i bøkene fra Hasla. Ved Scotts bisettelse i 1958 legger Harald Thaulow ned blomster fra "Forfatterforeningen av 1952". I denne sammenheng sier han bl.a. "Vi ser i Gabriel Scott den mann som har skrevet det aller ypperste i prosalyriken. "Kilden" vil alltid stå som noe av det reneste og vakreste som er skapt."

Jarle V. Eriksen

Styret i Gabriel Scott Selskabet 2007

Lederskap:	
Thor Einar og Kirsten Hanisch	tlf. 38 09 12 45
e-post: thor.e.hanisch@hia.no	
Kasserer:	
Anders Bjørnholmen, Lillesand	tlf. 37 27 14 21
e-post: anders.bjornholmen@nordea.no	
Sekretær:	
Arnhild Torsvik Egeland, Kristiansand	tlf 38 04 54 66
egeland.arnhild@c2i.net	
Styrem.	
Torunn Tørå, Tromøya,	tlf. 37 08 50 06
Magne Songvoll, Lillesand	tlf. 37 27 53 42
Varamedlem:	
Per Elias Drabløs, ?????	tlf. 38 03 05 52/90 02 44 37

Forlaget Gabriel Scott Selskabet:	
Bokansvarlig	
Ingjerd Modal, 4770 Høvåg,	tlf. 37 27 45 97
Anders Bjørnholmen, Lillesand.	tlf. 37 27 14 21
Björg Adine Michalsen, Kr. sand,	tlf. 90 15 73 30
Treskoposten	
Redaktør:	
Björg Adine Michalsen, Kristiansand	tlf. 90 15 73 30/38 04 27 87
e-post: bjorgmic@online.no	
Medarbeider:	
Sven Kåre Larsen, Randesund	tlf. 38 04 51 28
Medarbeider:	
Arnhild Egeland (forsendelse)	tlf. 38 04 54 66
Web-medarbeider: Artur Myhre Scott, USA	
www.gabrielscottselskabet.no	
Arrangementskomiteen: May Finckelsen, Jens Stien, Signe Bjørnholmen og Jorun Vatland	
Valgkomiteen: Signe Bjørnholmen (leder, tlf 37 27 14 21), Ingjerd Modal og Elisabeth Dobey	

Treskoposten

Et medlemsblad for Gabriel Scott Selskabet

ISSN 1504-730X Nr. 1 Februar 2008 11. årgang

Redaktør: Björg Adine Michalsen, medarbeider: Sven Kåre Larsen - Layout/trykk: TERJES trykkeri as

Glimt fra Gabriel Scott-året 2007

Scott-året 2007 ble nok et vellykket år for Gabriel Scott Selskabet, som dette året feiret sitt 10-årsjubileum. Til stor glede for alle Gabriel Scotts venner på Sørlandet åpnet Arne Scott lørdag 12. mai farfarens hjem Maagereiret på Tromøya for mer enn 200 besøkende! Arne Scott var overveldet av det store antallet interesserte, men orienterte inspirerende om Gabriel Scott og loset alle behendig igjennom det ikke særlig store huset, som nå er hans fritidshus. Dette er i imponerende grad uendret siden dikterens tid og gjorde et sterkt inntrykk. Etter orienteringen og omvisningen bar det ned Brattekleiv til Smith-Sørensen Museet, der det vanket kaffe og kringle. Og ikke minst

**GABRIEL SCOTT
SELSKABET
INNKALLING TIL
ÅRSMØTE**

**Alle er velkomne
til selskapets årsmøte
torsdag 27.mars kl 19
i kantina i
Lillesand Rådhus.**

**Årsmøtesaker,
årsmelding og regnskap for 2007,
valg, og planene for Scott-året 2008**

**Kåseri,
Beverting!**

VEL MØTT!

ble besøket der en sjelden anledning til å møte mennesker som var gode bekjente og naboer av Gabriel Scott, og som kunne fortelle nært fra dikterens liv og omgang, ikke minst på Tromøya. Turen til Elgs grav ved Færvik kirke ble også minneverdig.

Som vanlig er under Gabriel Scott-dagene løftet Gabriel Scott Selskabet dikteren fram i lyset gjennom flere arrangementer. Innledningen var torsdag 30. august i Festiviteten i Arendal Gamle Rådhus med jubileumskonserten "Sør i skjærene", der komponisten Jon Kleivland med orkester og sanger Siv Justnæs sørget for en feststund med Gabriel Scotts mest lyriske tekster. Deretter fortsatte Scott-dagene lørdag 1. september i Høvåg bedehus med et variert program. I fokus sto Scott-biografen Truls Erik Dahl og den unge musikeren Dan H. Bøhler. Dahl introduserte også et imponerende multimedia-program, med god hjelp av Arthur Myhre Scott, Gabriel Scotts oldiebarn og webmaster for www.gabrielscottselskabet.no. Spesielt var Scotts "Ternen", produsert av Truls Erik Dahl og inntalt av NRKs Einar Bjørvatn, en opplevelse som de mange tilhørerne satte pris på. Lydboken laget over Gabriel Scotts "Påskeeggene" representerte også en god tilvekst til Scott-litteraturen. Søndag 2. september var det som vanlig gudstjeneste med Scott-preg i Høvåg kirke, bekransning av Scott-bauten utenfor kirken, med minneverdig tale av Gabriel Scotts barnebarn Jan Scott. Deretter var det kaffe og kaker i hagen til Høvåg

gamle prestegård der Gabriel Scott vokste opp, og en interessant omvisning i huset ved eierne Jorunn Beckmann og Ketil Olav Lystrup.

Til sist gikk turen til Bronseplassen der det var "bykamp" i genuin langbueskyting a la Scott mellom et forsterket lag fra Arendal og Kristiansand, en spektakulær begivenhet som endte uavgjort. Regissør var Truls Erik Dahl, denne gang i sin kapasitet som formann i Norsk Langbueskytterlag. Hans demonstrasjon av Gabriel Scotts autentiske frakk, langbuer og av muskedunderen "Lennsmannsdøden" satte også sitt velkomne preg på dagene.

Gabriel Scott Selskabet vil denne gang i særlig grad takke Scott-familien ved Jan Scott med kone Mai, Arne Scott og Arthur Myhre Scott for deres medvirking, en innsats som gjorde Gabriel Scott Selskabets jubileumsår 2007 spesielt minneverdig. Stor takk går også til Truls Erik Dahl for hans alltid uegennytelige innsats for Scott, og til selskabets dyktige opplesere av Scott-litteratur, Sven Kåre Larsen, Ingjerd Modal og Magne Songvoll, som medvirket ved de fleste Scott-arrangementene og under "Lillesandsdaene" og Kulturnatten i Lillesand, og til selskabets dyktige blomsterdekoratør Tøtta Mollestad. Spesielt gledelig var det også at Universitetet i Agder, som ble etablert 1. september 2007, ved et heldig treff midtveis i Scott-dagene, markerte seg og Gabriel Scott med en rikholdig utstilling i Universitetsbiblioteket på Kampus Gimlemoen. Stor takk går også

til Arne Henriksen som blant annet lånte ut en rekke utenlandske utgaver av Scott-oversettelser til bibliotek-utstillingen og som beriket årsmøtet 21. mars i Lillesand Rådhus med en flott presentasjon av Dinkelsbühl, byen som Gabriel Scott tilbrakte så lang tid i, og som inspirerte dikteren. Helt spesielt takkes Lillesand kommune for tilskuddet på kr. 50.000 til Gabriel Scott Selskabet for 2007 og for medvirking i arbeidet med å etablere et Scott Spel i Høvåg og med å skaffe Selskabet et eget Scott-hus i Lillesand. Takk også til pressen i Aust-Agder for spesielt god dekning av arrangementene.

Gabriel Scotts dødsdag skal markeres i sommer ved bautaen i Arendal. Da er det 50 år siden han døde. Det kan være interessant å trykke den talen Max Tau, Gabriel Scotts gode venn, holdt den gang bautaen ble avduket. Jeg vil gjøre oppmerksom på at jeg fikk denne talen av Ellen Thorstensen på Skilsø. Hun var den som på femtitallet kjempet for at byen skulle få en byste av Gabriel Scott – og hun klarte det! Så takk for det, Ellen Thorstensen!

Vi beklager at vi ikke har klart å skaffe et foto av bautaen. Her er talen:

Max Taus tale ved avdukingen av Scott-bautaen i Arendal 13. mai 1975

Vi er kommet sammen her for å takke Gabriel Scott for den rikdom som han har skjenket oss gjennom diktning. Han visste at vennskap er det største, og jeg vil takke ham i denne stund for alt jeg har lært av ham.

Han åpnet for meg blomstenes og trærnes mysterium. Han åpenbaret for meg naturens poesi og skjønnhet. Alltid var jeg betatt og lyttet når han snakket om mystikk. Han kjente som ingen annen nordmann mystikernes egenart. For ham var religiøsitet en gjerning, en usynlig gjerning. På våre spaserturer kunne jeg bare beundre med hvilken spontanitet han snakket med små barn, og hvorledes dyr – hunder og katter – elsket ham. Kjærlighet var for ham som for Tolstoj meningen med livet. Det viser han gjennom de skikkelser han har skapt. Gjennom kjærlighet var det ham forunt å nå ned til livets røtter.

Han førte meg inn i det sørlandske lynne. Med begeistring fortalte han om sitt Sørland som han gjennom sin diktning skapte for oss alle.

Gabriel Scotts verk er blitt en glede for menneskene, og i alle sine bøker viser han at uten menneskelighet kan livet ikke blomstre. Han lærte oss godhet og takknemlighet og å se tingene i evighetens lys. Han forsvarte de vergeløse. Han kjente også det tragiske, det som vil det gode, men bare kan gjøre det onde.

Derfor var han sikker på at uten etisk grunnlag kan ikke et menneske eller et folk eksistere.

Han skildret ikke bare Sørlandets skjønnhet, men formidlet også et bilde av det vesentlige som bor i de enkle mennesker. De fleste av hans bøker er egentlig brev til oss.

Inntrengende krever han at hvis vi vil forandre utviklingen, må vi først finne oss selv og ikke streve etter annet herredømme enn herredømme over seg selv. Vi må forsøke å lytte til hverandre. Hver dialog bidrar til forståelse og baner allerede veien til fred. Bare de som har funnet freden i seg selv, er i

stand til å utstråle en atmosfære som kan bidra til forståelse og broderskap.

Gabriel Scott har på ny skjenket oss de idealer som vi trenger. Hans mesterverker – for å nevne to eksemplarer – Kilden – eller Brevet om fiskeren Markus og Stien – eller Kristofer med kvisten – viser oss hva det bor i enkle mennesker som ikke er blitt slaver av ideologier.

Fiskeren Markus' dype religiøsitet, hans ærbødighet for Guds skaperverk når han ser opp mot stjernene, hans nøysomhet – er egentlig et opprop til oss alle om å gi avkall på alt som ikke tjener livet.

Professor Adolf Mieth, farvefotografens oppfinner, som lærte seg norsk for å kunne oversette Kilden til tysk, skrev: Når mennesket finner tilbake til seg selv, kan engang

den tid komme at denne boken blir lest og elsket som i gamle dager Bibelen.

Kristofer med kvisten forteller oss med hvilken tålmodighet et menneske kan bære lidelser og vokse til frihet.

Gabriel Scott har også den sørlandske humor som kommer fra hjertet, som går igjen i alle hans bøker og særlig i Det gylne evangelium.

Som Arne Beisland sier i sin bok om Gabriel Scott: Ham har gjort bruk av hele sin humoristiske evne....men ingen kan unngå å føle det store alvor og den inntrengende forkynnelsen som ligger bak hele fremstillingen. Boken munner da også ut i en lovsang om det gylne evangelium – kjærlighetens og godhetens evangelium.

Som han beviste gjennom sitt liv må alt vi gjør være gjennomtrengt av ekte menneskelighet. På denne måten er han blitt en pioner for en bedre tid.

Han var oppfylt av en angst som viste hans visjonære evne. Han forutså allerede den gangen de katastrofale følger av det som i dag er virkelighet, at den tekniske utvikling holder på å ødelegge naturen.

I den vanskelige inflasjonstiden i Tyskland utga jeg Kilden og Stien. Sjelden har en norsk forfatter fått så overstrømmende anmeldelser og et forlag så mange takkebrev.

Gabriel Scott bekjente seg til Spinozas filosofi og han var begeistret for Albert Schweitzers Ærefrykt for livet. Albert Schweitzer var lykkelig over at det i Norge fantes en forfatter som kjempet slik for å bevare og forsvare de evige verdier som Gabriel Scott.

Jeg vil håpe at vi i denne stund, da vi vil takke Gabriel Scott, lover hverandre å gjøre alt som kan bidra til å leve og virke i hans ånd.

Vi har lyst til å ta med en artikkel i Aftenposten skrevet ved påske-tider i fjor av Per Arne Dahl der han forteller om sitt møte med Truls Erik Dahl, kjent for de fleste av oss. Det er han som har skrevet en biografi om Scott som er verd å lese. Per Arne Dahl har anonymisert Truls Erik i Aftenposten, men vi regner med at det er ok at vi gir til kjenne hvem den personen er som P.A. Dahl møtte. Det er for så vidt et møte mellom to "Dahler". Her er artikkelen:

Per Arne Dahl i Aftenposten 15. april 2007

Heller dampe enn støve

Det gjør godt å bli overrasket. Rett før påske hadde jeg en slik bonusopplevelse. Jeg ble oppringt av en godt voksen mann fra Drøbak som ønsket å takke meg for at jeg på min måte formidlet videre det jeg har fått av Sørlandsdikteren Gabriel Scott. Denne karen fortalte hvordan han og hans kjære på en av livets tyngste dager fikk som et håndtrykk i gave Gabriel Scotts Kilden. Mannen sa noe om hvilken sterk opplevelse det var å lese denne boken og bli kjent med den fredsæle og vise fiskeren Markus som for dem fremsto som en Kristusskikkelse med berøringskraft til deres liv og sorg. Ja, så viktig ble møtet med denne forfatteren at han senere har viet mye av sitt voksne liv til å lese Gabriel Scotts noen og femti bøker, ja til og med å skrive en biografi om dikteren.

Påkehilsen. Og nå hadde han en idé. At vi kunne møtes på det stedet som etter hans vurdering måtte være midt mellom Modum og Drøbak, Shellstasjonen ved den gamle Lier-bommen. Han hadde nemlig en påkehilsen han gjerne ville gi meg personlig, og en helt spesiell CD han ville vi skulle høre på.

Torsdag før Palmesøndag møttes vi på parkeringsplassen bak Shell. Han presenterte sitt ærend, og mente Gabriel Scott er en utrolig undervurdert forfatter og veileder. Nå hadde han fått bidra til opptrykk av Scotts fascinerende bok om Påskeeggets historie og budskap, og samtidig hadde han oppdaget noen radiotaler av Gabriel Scott fra begynnelsen av femtitallet. Den CD han ville gi meg, men som han først ville vi skulle høre i bilen, var en tale av Scott fra 1951 om "Den rette lære". I løpet av femten minutter ble parkeringsplassen mellom Shell og "By the way" gjort om til en katedral. Gabriel Scotts stemme fylte bilen og han delte med oss sin fabel om den merkvverdige vesle menigheten på en Sørlandsøy som ga sin biskop en sanselig voksenopplæring.

Damper av liv. Det var en spenst, ettertanke og humor i fortellingen, og jeg takket så godt jeg kunne for at en ukjent mann, på en alminnelig dag på en parkeringsplass i Drammen, hadde gitt meg en slik start på påsken.

Flere ganger har jeg hørt Gabriel Scotts stemme denne påsken og bladd i hans bøker. Og hva er det ved denne mannen som gjør inntrykk? Jo, det damper av liv og jord og hav og menneskelighet og himmel. Det er noe ved denne Gudskapte livsorienteringen som den danske dikteren Johannes Møllehave formulerte etter et dypdykk i den danske salmedikteren N.F.S.Grundtvig: "Heller dampe enn støve". Grundtvig ble heller aldri trett av å gi sin hyllest til livet: "Kristus kaller oss ikke fra livet, men til livet". Og det skrev en mann som opplevde mer lidelse enn liv, mer sorg enn glede og flere skuffelser enn seire. Til og med i sin langfredagssalme "Hill deg frelser og forsoner" leverer han livets visittkort midt på den lange fredagen: "Du som har deg selv meg givet, la i deg meg elske livet, så for deg kun hjertet banker, så kun du i mine tanker, er den dype sammenheng".

Mistet ikke troen. Slik Grundtvig hadde dyppet sin penn i liv og lidelse, opplevde Gabriel Scott sin tunge sorg. Hans gode veiviser og far endte livet for egen hånd, og sønnen Elg døde 12 år gammel. Men Scott mistet ikke troen på livets kraft og livets gode frukter. Han ville mye heller dampe enn støve.

VET DU AT

- Gabriel Scotts bøker har vært utstilt på Universitetsbiblioteket i Kristiansand?

- utstillingen kan du nå se på biblioteket i Arendal der den også vil bli spesielt markert på Scotts fødselsdag 8. mars. Deretter settes den opp i Grimstad, og så i Lillesand under Lillesandsdaene

- det er for lengst i gang et arbeid med sikte på å fremføre JERNBYRDEN som spel i Høvåg. Rune Belsvik jobber med manus og premieren ventes å bli sommeren 2009.

- Vårturen i år blir 4. mai i Øyestad. Det er henrettelsen av de to pikene i Jernbyrden som er utgangspunktet for turen.

- Selskabet hadde en tilsvarende tur i oktober 1999 i samarbeid med Øyestad Historielag, og den samlet masse mennesker den søndagen.

- turen kan sterkt anbefales og må bare gjentas.

- Scott døde 9. juli 1958, for femti år siden. Dette vil bli markert ved Scott-bautaen ved Pollen i Arendal og med et arrangement etterpå i Festiviteten i Arendal Gamle Rådhus.

- Scott- dagene i år starter torsdag 28. august i Arendal og fortsetter lørdag 30. og søndag 31. i Høvåg. Temaet i år blir Scotts forhold til glede og miljø. Fordragsholdere blir Per Arne Dahl og Jacob Jervell. Jervell taler også i den Scott- inspirerte gudstjenesten søndag kveld i Høvåg Kirke.

- neste Scott-bok som skal trykkes er hans spenstige novellesamling Blaaskjæl. Folk som liker Scotts humor, kan glede seg. Den ventes å være ferdig til "Dagene".

- Medlemstallet er nå øket til 250. Det skyldes ikke minst Thor Einar Hanisch som sammen med sin kone Kirsten utgjør det nye lederskapet. Han har vervet ca 20 medlemmer siste halvåret! Imponerende!

Prisliste for bøker fra Gabriel Scott Selskabets forlag, Gjelder fra 01.01.2008.

	Pris	Medlemspris
Sølvfaks	kr 150,-	kr 105,-
Hollender-Jonas I og II (i et bind)	" 150,-	kr 105,-
Tripp-Trapp-Tresko	" 210,-	kr 145,-
Jernbyrden I og II (i ett bind)	" 330,-	kr 230,-
Jagtjournalen	" 200,-	kr 140,-
Skipper Terkelsens levnedsløp	" 200,-	kr 140,-
Alkejegeren	" 280,-	kr 195,-
Det gylne evangelium	" 280,-	kr 195,-
The golden gospel	" 280,-	kr 195,-
Helgenen	" 280,-	kr 195,-
Det spøker	" 230,-	kr 160,-
Pider Ro's historier	" 200,-	kr 140,-
"Gud velsigne Vårherre" av Jakob Jervell	" 150,-	kr 105,-
Barkefletteren	" 325,-	kr 225,-
Påskeeggene	" 280,-	kr 195,-
Stien	" 280,-	kr 195,-

Vi har også en del eksemplarer av Blomstereventyret: kr. 160,-
Ingjerd Modal, tlf / fax 37 27 45 97, Anders Bjørnholmen, tlf. 37 27 14 21
Bøkene kan kjøpes under Scott-dagene. Ellers kan bøkene kjøpes til ordinær pris hos de fleste bokhandlere på Sørlandet.